

Különfélék.

Fokozatos felujító vágás a napos oldalakon. A zsrnóczi m. kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó erdők kihasználásánál és felujításánál alkalmazott eljárásról hü képet igyekeztem nyújtani az Erdészeti Lapok 1893. évi június havi füzetében közölt cikkemben. Kapcsolatban az ott elmondottakkal hangsúlyozni kívánom ez uttal, hogy mennyire jogosult, sőt mellőzhetetlen a fokozatos felujító vágásmód alkalmazása főleg a napnak kitett, meredek fekvéssel bíró, sekély talaju tölgy állaboknál, a milyenek minálunk nagy számban találhatók.

Meggyőződést szerezhet erről bárki is, ha megtekinti az a néhány, délnek fekvő hegyoldalt a Garam mentén, melyeken a tölgy állabok annak idején tarvágás útján, a felujításról való előzetes gondoskodás nélkül használtattak ki, s összehasonlítja azokkal a hasonló fekvésű fiatalosokkal, melyek a közelmúltban fokozatos felujító vágásmód alkalmazásával kihasznált tölgyeseink helyén neveltettek. Van egy néhány napnak kitett, meredek fekvésű, sekély talajjal bíró hegyoldalunk, pl. a garamrévi erdőgondnokságban, a melyek több mint husz évvel ezelőtt egyszerre letaroltattak; az erdőítésnek az óta majdnem minden évben megismételt munkája még ma is talál rajta tenni valót, de a sok fáradozásnak és áldozatnak alig van észrevehető eredménye. Ha meg is fogantak és diszlettek egy pár évig a kiültetett erdei és fekete fenyő csemeték, a legközelebbi nagyobb szárazság jó részüket újra meg újra tönkre tette. A természetes uton keletkezett kevés gyertyán és tölgy fiatalosnak is rendkívül silány kinézése van e helyeken s több mint husz

éves kora daczára, cserjésnek látszik. Egészen más képet mutatnak pl. ugyancsak a garamrévi erdőgondnokságban, a reichauai völgy alsó részének jobb oldalán lévő fiatalosok, melyeknek fekvése és talaja az előbb említettekével teljesen megegyezik. E fiatalosok helyét azelőtt szintén tölgy állabok foglalták el, melyek azonban fokozatosan használtattak ki s teljes kihasználásuk előtt részint erdei és fekete, részint jegenye fenyővel alátelepítették. Ugy az erdei és fekete, valamint a jegenye fenyő szép növekvést mutat s ezek mellett szépen diszlik a természetes uton keletkezett tölgy is.

Kiváló bizonyossága ez egyszersmind annak is, hogy az erdei és fekete fenyő első éveiben szintén kíván némi beárnyékolást, főleg a napnak nagyon kitett helyeken és sekély talajon, hol a szárazság hatása is nagyobb szokott lenni.

A hasonló fekvéssel és talajjal bíró tölgy állabokat tehát óvakodjunk egyszerre letarolni, ezeket lehetőleg a fokozatos felujító vágásmód alkalmazása mellett kell kihasználnunk s teljes felujításukról az összes fák eltávolítása előtt mulhatlanul goudóskodni kell még abban az esetben is, ha a felujítást erdei és fekete fenyővel akarjuk eszközölni, a mely fanemeknek a jelzett termőhelyeken talajjavítás céljából főszerepet kell játszaniok. (Közli: *Muzsnay G.*)

Erdei és fekete fenyő kitartása szárazság idején.

Az elmúlt két évben vidékünkön nagy szárazság uralkodott, mely nem csak az ez években foganatosított erdősitések sikerét csökkentette, hanem még a régebbi erdősitésekben is feltűnő nagy károkat okozott. Így pl. a revisztyei várromok körüli erdei és fekete fenyő erdősitésekben a 6—8 év előtt elültetett csemeték tulnyomó része tönkrement, pedig a kopár hegyoldal már zöldelleni kezdett.

ugy hogy beerdősítését már csaknem teljesen biztosított-nak hittük. Itt alkalmunk volt tapasztalni, hogy a fekete fenyő mennyivel jobban kibirja a szárazságot mint az erdei fenyő. A megmaradt példányok ugy szólván mind fekete fenyők voltak, erdei fenyő alig volt található köztük.

(Közli: *Muzsnay G.*)

Jegenye fenyővel alátelepített bükkösök felujulása.

A zsarnóczai erdőhivatal kerületének egyik különlegességét képezi a bükkösöknek jegenye fenyővel való alátelepítése. Illőnek tartom tehát, hogy ennek jelenlegi állásáról is legalább röviden beszámoljak, s mintegy kiegészítsem az erről szaklapunkban*) elmondottakat.

Az eredmény felett határozott ítéletet mondani még ma sem lehet, mert csak hosszabb idő múlva lesz megítélhető, hogy az alátelepítésből származó jegenye fenyő a mellette természetes uton keletkezett bükk fiatalossal mikép fogja kiállani a versenyt, s nem-e fog ez által elnyomtatni. Az alátelepítések sikerét különben nem csak az koczkáztatja, hogy a természetes uton keletkezett fiatalos később elnyomja a jegenye fenyőt, hanem azok a károsítások is, melyek a főállab kihasználása alkalmával a törzsek döntése, a tűzifa feldolgozása és kiszállítása közben idéztetnek elő.

Mindkét veszély csökkentése ezéljából az eddigi eljárást ujabban aként egyszerűsítettük, hogy a bevetésre szánt fészkeket kizárólag csak az álló fák és tuskók tövébe, valamint az esetleg előforduló nagyobb kövek mellé és pedig mindig a lejtő felőli oldalra készítetjük.

*) Lásd az E. L. 1887. évi X. és 1893. évi VI. füzetét.

Eddig a fészkek helyének megválasztását azoknak előre megállapított sűrűsége befolyásolta s így bár a fák és tuskók védelmét is igyekeztünk kihasználni, a fészkek tulnyomó része a fák és tuskók közé szabad területre jutott. Mint-hogy azonban a kikelő csemeték a tűzifa termelése és kiszállítása alkalmával a károsításoknak nagyon ki voltak téve, a tapasztaláson okulva e károkat eleinte aként igyekeztünk némileg csökkenteni, hogy alátelepítéssel addig várunk, a míg a vetővágás útján kihasznált tűzifa a vágásterületről el nem szállítattott, illetve fel nem szenítettett. Csakhogy midőn így az egyik bajon segíteni akartunk, még nagyobb mértékben előidézttük a másikat. Ez a várákozás ugyanis gyakran hosszabb időt vett igénybe s főleg szenítés esetén a vetővágástól számítva rendszeren két, sőt gyakran három év is eltelt, a míg a tűzifa a vágásterületről mind eltávolítottott; ez alatt pedig, minthogy alig van év, a melyben némi bükkmakktermés ne volna, a bükk állab az erdő alját legalább részben bevetette, s az ekép keletkezett bükk fiatalos a területet már a jegenye fenyő csemeték kikelése előtt ellepte.

Az újabb tapasztalás után ismét tökéletesített legujabb eljárás szerént úgy hiszem mindkét bajon lényegesen segítünk; mert egyfelől elérjük azt, hogy a tűzifa termelése alkalmával a jegenye fenyőcskék a károsítások ellenében hathatós védelmet nyernek a felettük lévő tuskótól vagy kötől, melyeket később a szénégetők illetve a fuvarosok a fa szenítése, avagy kifuvározása alkalmával bizonyára mindig kikerülnek, másfelől pedig lehetővé lesz, hogy az alátelepítést a vetővágás után azonnal s esetleg még az azt megelőző ősszel foganatosítsuk. Ezzel pedig ismét némi előnyt. biztosítunk a jegenyefenyő számára a bükkal szemben, a mennyiben t. i. a kikelő jegenye fenyő cseme-

ték korban és növekvésben megelőzvé a természetes uton keletkező bükk fiatalost, ezzel könnyebben felvehetik a küzdelmet.

De más előnyt is nyújt, ha a fészkeket közvetlenül a tuskók tövébe készítettjük. Minthogy a bükkösök e vidéken többnyire az északi és általában a naptól védettebb fekvésű oldalakat foglalják el, a kikelő csemeték a tuskótól, melyeknek lejtő felőli oldalán állanak, némi árnyékot is kapnak, a mi az árnyékot kedvelő jegenye fenyőnek csak előnyére szolgál s egyszersmind elkerülhetővé teszi, hogy az idős állab letarolását a kihasználásra megszabott öt évi határidőn túl halasztani legyünk kénytelenek. Továbbá remélhető, hogy a tuskók tövében lévő csemeték a gyomok és az őket esetleg tulszárnyaló bükk serdény nyomásának sem lesznek annyira kitéve, mivel ezek közvetlenül a tuskó mellett nem szoktak nagyobb mennyiségben fellépni.

Hangsúlyozom, hogy a magot közvetlenül a tuskók illetve álló fák és kövek mellé kell vetni, nem arra törekedvén, hogy a fészkek szabályos alakkal birjanak, a mit közvetlenül a fák és tuskók tövében a gyökerek megakadályoznak, hanem arra, hogy a kikelő csemeték számára a hozzájuk mennél közelebb álló fák és tuskók védelme lehetőségig kihasználtsassék. A fészket így nem kell magasra készíteni sem, mert a lejtős oldalon közvetlenül a tuskó tövében lévő föld, melybe a mag kerül, a környezeteknél rendszeren ugyis magasabban fekszik, s a lehulló lomb közvetlenül a tuskó mellett különben sem igen szokott nagyobb mennyiségben összehalmozódni. A mag befogadására teljesen elegendő az a kis televényes föld, a mi a főgyökerek között rendszeren található; csak aztán föld alá jusson is a mag.

A most leírt eljárás mellett a fészkek száma félannyi-
nál is kevesebb, mint a mennyit azelőtt készíttetni szok-
tunk s így a költség az eddigi, holdankint átlagosan 4
frttal számított költségnek szintén felére rug. De azért
reméljük, hogy az eredmény még a későbbi korra fen-
maradó egyedek számát illetőleg sem lesz kedvezőtlenebb,
mint a minőt az eddig alkalmazott költségesebb munka
eredményezni fog; mert a kikelő csemeték sorsa sokkal
inkább biztosítva lesz, mint az eddigi eljárás mellett, s
ennélfogva aránylag jóval több fog megmaradni közülök.
Különben pedig egy holdra átlagban mintegy 600 fész-
ket számítva (t. i. körülbelül ennyi álló fa és tuskó talál-
ható átlagban egy holdon), s feltéve, hogy a fészkeknek
csak egy harmadrészében marad meg a vágható korig
egy-egy jegenye fenyő példány, — mire az új állab taro-
lás alá kerül, így is jegenye fenyő képezheti annak jelenté-
keny részét. Az áldozat és fáradság pedig, a mit ezért az
eredményért hoztunk, ugyszólván elenyésző csekély.

(Közli: *Muzsnay G.*)

Dalok az erdőről. A mult füzetnek ugyanezen rova-
tában egy előfizetési felhívás tétetett közzé, mely nálunk
igazán hézagpótló vállalkozásnak támogatására hívja fel a
szaktársakat.

A cél: magyar dalt teremteni a magyar erdészek
számára, szinte feleslegessé teszi, hogy a vállalat teljes
sikere érdekében a szaktársak figyelmét még külön ajánló
szavakkal is igyekezzünk a lelkes kezdeményezésre fel-
hívni. Nem is azért emlékezem meg e vállalatról; nem
azért, hogy hiveket szerezzek neki, arra elég az eszmé-
nek pusztá felvetése; hanem azért, hogy bizonyára igen
számosak nevében örömmel üdvözöljem újabb jelét

azon irányzat megnyilatkozásának, melyet a viszonyok alakulása régtől fogva hosszú időre elnyomott, de melynek hívei az időközben felnevelkedett nemzedék soraiból mindinkább szaporodnak, hogy az elnyomatás nyügeiből kibontakoztatva, fejlődését minden irányban segítsék s számára mennél szélesebb tért hódítsanak.

Igaz, hogy terhes viszonyok nyomása alatt, kényszerülten, tehát menthetőleg, de tagadhatlanul mulasztást követett el erdészetünk, midőn az alapvetés nehéz s fontos munkája óta minden gondjával, minden erejével, minden lelkesedésével csak a komoly munkára adta magát. Hála a kitartásért, mely soha meg nem csüggedt, a számos akadálnak, az ellenségül szegődött közfelfogásnak s még annak is daczára, hogy a nagy feladatok megoldása közben a szak ügyét szolgáló munkások létének biztos alapokra fektetéséről s új munkások neveléséről is gondoskodni kellett, a magyar erdőgazdaság önönmagában oly nagy arányu fejlettségre tett szert az erre felhasznált rövid időhöz mérten, hogy bátran állíthatjuk oda bármelyik nemzet bírálata alá. De szinte semmi, s legalább is elenyésző csekély az, amit e komoly munka körén kívül alkotást felmutathatunk.

Az ész fáradt, s a lélek másik fele, mely hangulatot keres, érzésekben él, nem kapott teret a megnyilatkozásra, nem nyert ösztönzést, hogy kifejezésre jusson. A szép kultusza háttérbe szorult, pedig a bölcsesség még oly foka, a kivitelre való erő még oly mértékétől támogatva is csak hiányos alkotást hozhat létre, mely az ember értelmét megragadhatja, hatalmasságával meghódíthatja, de a léleknek egyik felét, azt, a melyik a gyönyörködésre van teremtve, kielégítetlenül hagyja.

De hogy mostani tárgyamra visszatérjek: nagyon is

igy történt a kedélyesség legelemibb követelményével, a dalokkal.

Az erdészetet az idegenségek uralma alatt jórészt cseh, német jövevények üzték; sőt jó ideig a magunk számára is csak idegen nyelven volt nyitva az ut itthon, mely a magyar erdészet hivatásos munkásai közé vezetett. Azóta pár évtized letelt, — s ha ma összeülünk minden izünkben való megmagyarosodásunknak örülni, s büszkén emlegetjük a magyar szakirodalomnak immár oly nagy gazdagságát s a magyar erdészet még szebb felvirágzására igaz lelkesedéssel poharat ürítünk: a felpeszdült lélek érzéseinek árja vagy oda fulad a kebelünkbe, vagy valamely lelkünkötől idegen, szivünkkel megérthetetlen s ajkunkra nem illő — bursch-nótában keres kiutat!

Szétszakítani ezt a kapcsolatot is, mely a ránk erőszakolt viszonyok hibájából épen nem dicsőséges mutat s a hazafias érzéstől áthatott s a jövő elé immár legfőként erre az érzésre támaszkodva néző jelent összeköti, egyszerűen kötelességünk és pedig annyival inkább, mert a kapocs lelkünk érzékenyebb felébe akaszkodik.

Nem szólok most a szép kultuszának egyéb utjairól, a fel-fellelélező nyomott irányzat felszabadításának s művelésének egyéb módjairól; erre nyílik még alkalom. Hanem újra, őszinte együttérzéssel üdvözlöm azt a vállalkozást, melynek támogatására a kezdeményezők mindnyájunkat felhívtak, ugyanazon forrásból merítve az érzést s a szavakat az üdvözléshez, melyből nemrég a szép-irodalom terén oly közvetlenséggel s rátermettséggel dolgozó szaktársunknak, Tanosnak „Az erdők világa“ című rajgyűjteményét bemutatva merítettem.

Csak még a készülő dalfüzetre óhajtok néhány tájékoztató megjegyzést tenni.

A füzet az első terv szerint csak három megzenésített dalból állott volna, melyek előtt, megzenésítés nélkül mintegy prologképen szintén egy költemény foglal majd helyet. Amint azonban értesültem, a három dalt, melyek közt az egyik hymnus-szerü, a másik vig vadászdal s a harmadik karének lesz, egy népdalszerü negyedikkel fogják megtoldani.

A vadász-bordal szövegének s zenéjének kéziratát Eranosz szaktársunk szívességéből áttekinthetvén, abba a helyzetbe jutottam, hogy ennek alapján a füzet tartalmasságát illetleg közvetlen benyomás alapján is s nemcsak a kezdeményezők iránt való bizalomból, itéletet alkothassak magamnak.

Ez a bordal igen szép. Ugy a szövege, melynek második versszakában a hazafias érzés erős kifejeződésre jut, valamint zenéje, melyet általánosan ismert zeneszerzőnk, Lányi Ernő irt. Ha, miben szinte kétség nincs, a füzet többi része is hasonló lesz, ugy a kezdő lépés a legszebb erkölcsi sikerrel kecsegtet.

Az anyagi siker természetesen nagy mértékben tőlünk, erdészektől függ.

E tekintetben csak újabb biztatás lehet számunkra, hogy a tiszta jövedelmet a vállalat megteremtői valamely erdészeti célra fogják fordítani.

Végül megjegyzem, hogy értesülésem szerint az előfizetés határideje, mely először igen rövidre volt szabva, utólagosan f. évi december hó végéig meghosszabbított.

(Sylvius.)